

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра менеджменту

О.В. Трифонова

**ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ
КОМЕРЦІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ**

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи
для здобувачів ступеня бакалавра
освітньо-професійної програми «Менеджмент»
спеціальності 073 Менеджмент

Дніпро
НТУ «ДП»
2025

Економічні основи управління комерційними організаціями [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Менеджмент» спеціальності 073 Менеджмент / уклад. О.В. Трифонова. – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 41 с.

Укладач

О.В. Трифонова, д-р екон. наук, проф.

Затверджено науково-методичною комісією спеціальності 073 Менеджмент (протокол № 4 від 05.11.2024), за поданням кафедри менеджменту (протокол № 3 від 07.11.2024).

Курсова робота з економічних основ управління комерційними організаціями спрямована на розвиток у майбутніх бакалаврів з менеджменту навичок самостійної роботи в частині розрахунку системи економічних показників, а також умінь та навичок з пошуку, збирання й аналізу інформації в рамках індивідуального дослідження певного чинника економічної ефективності господарської діяльності комерційних організацій

Відповідальний за випуск завідувач кафедри менеджменту В.Я. Швець, д-р екон. наук, проф.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ...	3
2 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
3 ЗАВДАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ ЧАСТИНИ	10
4 ЗАВДАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ	19
5 МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ РАХУНКОВОЇ ЧАСТИНИ КУРСОВОЇ РОБОТИ	21
6 ВИКОРИСТАНА ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	30
Додаток А Зразок оформлення титульної сторінки для здобувачів денної форми навчання	33
Додаток Б Зразок оформлення титульної сторінки для здобувачів заочної форми навчання	34
Додаток В Бланк завдання на курсову роботу для здобувачів денної форми навчання	35
Додаток Г Бланк завдання на курсову роботу для здобувачів заочної форми навчання	36

ВСТУП

Метою виконання курсової роботи з економічних основ управління комерційними організаціями є оволодіння бакалаврами зі спеціальності 073 Менеджмент результатами навчання, передбаченими освітньо-професійними програмами «Менеджмент» та «Міжнародний менеджмент» в частині самостійного розрахунку системи економічних показників та пошуку, збирання й аналізу інформації про певний чинник економічної ефективності господарської діяльності комерційних організацій.

У зазначеній ОПП здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу, зокрема, щодо курсової роботи з економічних основ управління комерційними організаціями (Ф12) віднесено такі результати навчання:

Р6	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень
Р16	Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним
Р17	Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера

За результатами виконання курсової роботи з економічних основ управління комерційними організаціями здобувач має оволодіти такими вміннями та навичками:

- пояснювати порядок визначення собівартості продукції, виробленої комерційною організацією, та скласти калькуляцію витрат на продукцію;
- визначати структуру собівартості продукції, виробленої комерційною організацією;
- визначати ціну продукції відповідно до витратного методу;
- розраховувати показники доходу, прибутку й рентабельності та пояснювати їхній взаємозв'язок з показниками ефективності використання засобів виробництва й роботи персоналу;
- пояснювати зв'язок показників, що характеризують ефективність використання основних й оборотних засобів і роботи персоналу, з узагальнювальними показниками ефективності діяльності комерційної господарської організації та використовувати його при обґрунтуванні управлінських рішень;
- проводити самостійний підбір, систематизацію, аналіз та узагальнення інформації стосовно певного чинника підвищення економічної ефективності управління комерційною організацією, пояснювати вплив такого чинника на узагальнювальні результати діяльності комерційної господарської організації.

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану здобувачів вищої освіти (далі – здобувачі) спеціальності 073 «Менеджмент» у третій чверті другого року навчання виконують

курсору роботу, чому передує вивчення теоретичного матеріалу згідно з програмою та рекомендованою літературою [1-15]. Курсова робота виконується здобувачем згідно із завданням з дотриманням строків та відповідно до вказаного в ньому варіанта. **Номер варіанта відповідає порядковому номеру здобувача в журналі академічної групи** (на момент видачі завдання).

Кожний варіант курсової роботи містить 5 завдань щодо визначення основних економічних показників діяльності підприємства як комерційної господарської організації та беззбиткового обсягу виробництва, а також індивідуальне завдання, присвячене дослідженню впливу певного чинника внутрішнього середовища господарської організації на економічну ефективність її діяльності.

При виконанні курсової роботи здобувачі **обов'язково** мають дотримуватись структури та вимог до оформлення, наведених у цих методичних рекомендаціях.

Структурні елементи курсової роботи:

1. Титульна сторінка (приклад оформлення для здобувачів денної та заочної форм навчання подано відповідно в Додатках А та Б) та завдання на курсову роботу (бланк завдання для здобувачів денної та заочної форм навчання подано відповідно в Додатках В та Г).

2. Зміст.

3. Вихідні дані.

4. Розрахункова частина (де наводяться результати виконання завдань №1-5 як підрозділи).

5. Теоретична частина (де викладається індивідуальне завдання).

6. Перелік джерел посилання.

При виконанні курсової роботи необхідно пам'ятати:

- курсова робота має бути виконана, представлена на перевірку та захищена згідно із графіком навчального процесу;

- мова викладення матеріалу – державна із дотриманням наукового стилю.

- завдання виконуються в тій послідовності, в якій наведені в методичних рекомендаціях;

- вихідні дані для виконання завдань відповідно до варіанту наводяться обов'язково (у розділі «Вихідні дані»). При розв'язуванні неможна обмежуватись лише записом відповідей, а необхідно наводити застосовані формули та показувати хід розв'язування (відповідно до таблиць, поданих у розділі 5 цих методичних рекомендацій) та за одержаними результатами наводити висновки;

- при виконанні курсової роботи необхідно дотримуватися Кодексу академічної доброчесності [16] та Положення про систему запобігання та виявлення плагіату [17]. Доцільно здійснювати самоперевірку на наявність академічного плагіату із використанням спеціалізованого програмного забезпечення, наприклад, програми Plag.ua;

- курсова робота може бути написана від руки або надрукована на одному боці білого паперу формату А4 з полями: верхнє, ліве й нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Установлюється між рядками 1,5 інтервали (без автоматичних інтервалів до та після абзаців), шрифт – Times New Roman № 14. У таблицях доцільно використовувати шрифт № 12 та міжрядковий інтервал – 1;

- титульна сторінка курсової роботи має відповідати додаткам А та Б, а завдання – додаткам В та Г;

- у кінці курсової роботи здобувач має навести перелік використаної навчальної та наукової літератури.

При виконанні індивідуального теоретичного завдання необхідно користуватися тільки тими джерелами інформації, походження (авторство) котрих можна достовірно встановити. Перевагу доцільно надавати тим джерелам, які містять найсучаснішу інформацію стосовно досліджуваного питання. Слід пам'ятати, що текстові запозичення без посилання на першоджерело (академічний плагіат) неприпустимі, тобто текст має супроводжуватись посиланнями на джерела інформації, що наводяться у квадратних дужках, відповідно до чинних вимог, а саме:

- якщо частина тексту запозичена з першоджерела дослівно, то її необхідно виокремити лапками «...», а в кінці цього тексту зазначити номер джерела у списку використаних джерел та номера сторінок, де розташований оригінальний текст (наприклад, « значною мірою зумовлювався впливом світової фінансової кризи» [28, с. 23-24]);

- якщо частина тексту є переказом, критичним аналізом висловленої іншим автором думки, то доцільно посилатись на першоджерело із застосуванням таких оборотів, як «... як зазначає Петренко В.Т. [28, с. 23-24], ...», «на думку Петренка В.Т. [28, с. 23-24], ...», «... погоджуючись із Петренком В.Т. [28, с. 23-24], ...», « ... на відміну від Петренка В.Т. [28, с. 23-24], ...» та т.ін.

Курсова робота, виконана не за власним варіантом або яка містить ознаки плагіату, не підлягає перевірці та захисту. Якщо до роботи є суттєві зауваження (зокрема стосовно помилок у розрахунковій частині, нерозкриття теми теоретичної частини або невідповідності оформлення роботи чинним вимогам), здобувач має їх виправити, доопрацювати курсову роботу й подати її з виправленнями на захист.

Захист курсових робіт проводиться згідно з графіком навчального процесу та є обов'язковим. Оцінювання виконання та захисту курсової роботи здійснюється із застосуванням 100-бальної шкали з урахуванням таких критеріїв: повнота та правильність розрахунків згідно із завданням, а також повнота та правильність висновків щодо результатів таких розрахунків; відповідність оформлення роботи чинним вимогам, науковість стилю та відсутність орфографічних/граматичних помилок; повнота відповіді на запитання під час захисту. Розподіл балів подано в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Розподіл балів за виконання та захист курсової роботи

Рейтингова оцінка	Інституційна оцінка	Характеристика роботи
1	2	3
90-100	відмінно	Розрахунки виконано відповідно до завдання, у повному обсязі та правильно, висновки повні та правильні; теоретичне завдання розкрито в повному обсязі, логічно та у науковому стилі; оформлення роботи відповідає чинним вимогам та відсутні орфографічні/граматичні помилки або мають місце

Кінець таблиці 1.1

1	2	3
		одиночні випадки відхилень; під час захисту відповіді на всі поставлені запитання повні
82-89	добре	Розрахунки виконано відповідно до завдання, у повному обсязі та правильно, висновки повні та правильні; теоретичне завдання розкрито в повному обсязі та у логічній послідовності; оформлення роботи відповідає чинним вимогам та відсутні орфографічні/граматичні помилки або мають місце одиночні випадки відхилень; під час захисту відповіді на деякі запитання розкрито не повною мірою або деякі відповіді помилкові
74-81		Розрахунки виконано відповідно до завдання, але до 10% показників або не розраховані, або розраховані неправильно, висновки повні, але не всі правильні, або неповні й правильні; теоретичне завдання розкрито в повному обсязі, але є певна нелогічність викладу; при оформленні роботи мають місце поодинокі відхилення від чинних вимог та мають місце поодинокі орфографічні/граматичні помилки; під час захисту відповіді на поставлені запитання неповні або деякі відповіді помилкові
64-73	задовільно	Розрахунки виконано відповідно до завдання, але 10-25% показників або не розраховані, або розраховані неправильно, висновки неповні, неправильні або відсутні; теоретичне завдання розкрито не в повному обсязі та не в логічній послідовності викладу; оформлення роботи не в повній мірі відповідає чинним вимогам та мають місце орфографічні/граматичні помилки; під час захисту відповіді на деякі поставлені запитання помилкові або відсутні
60-63	задовільно	Розрахунки виконано відповідно до завдання, але 25-40% показників або не розраховані, або розраховані неправильно; теоретичне завдання розкрито поверхнево та не в логічній послідовності викладу; оформлення роботи не в повній мірі відповідає чинним вимогам та мають місце орфографічні/граматичні помилки; під час захисту відповіді на переважну більшість поставлених запитань помилкові або відсутні
0-59	незадовільно	Розрахунки виконано відповідно до завдання, але понад 40% показників або не розраховані, або розраховані неправильно, або розрахунки не відповідають завданню, висновки відсутні або неправильні; теоретичне завдання не розкрито; оформлення роботи не відповідає чинним вимогам і мають місце грубі орфографічні/граматичні помилки; під час захисту відповіді на всі поставлені запитання помилкові або відсутні

2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оформлення текстової частини курсової роботи має відповідати ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та

правила оформлювання» [18], а списку використаних джерел – ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [19].

Оформлення текстової частини

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «РОЗДІЛ» тощо пишуться (друкуються) великими літерами симетрично тексту напівжирним шрифтом. Заголовки підрозділів подаються маленькими літерами (крім першої) з абзацного відступу 1,25 пт. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше, ніж два рядки.

Відстань між основами рядків заголовка, а також між двома заголовками береться такою, як у тексті.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Нумерація сторінок має бути наскрізною, включаючи список джерел посилання. Сторінки роботи нумеруються у правому верхньому куті арабськими цифрами. Титульна сторінка курсової роботи вважається першим аркушем, але номер сторінки на ній не проставляють.

Ілюстрації

Ілюстрації (схеми, графіки) позначають «Рисунок» і нумерують в межах кожного розділу роботи – двома цифрами (номером розділу та порядковим номером рисунку), відокремлених крапкою. Назву рисунку подають через тире з великої літери і розміщують симетрично тексту. Наприклад, «Рисунок 2.1 – Структура реалізованої продукції підприємства у звітному періоді», де 2 – номер розділу; 1 – номер ілюстрації в цьому розділі (зразок подано на рисунку 2.1).

Рисунки необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадуються, або на наступній сторінці, відділяючи їх згори та знизу вільними рядками. На всі рисунки в тексті посилаються так: «... як видно з рисунку 1.1», «... як показано на рисунку 2.1», «... як представлено на рисунку 2.1» або «... (рисунок 2.1) ...».

Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, наводять у вигляді таблиць, які відділяють від тексту вільними рядками до та після таблиці. Із вирівнюванням по ширині сторінки та з абзацного відступу 1,25 пт пишуть слово «Таблиця» із зазначенням номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою: наприклад, «Таблиця 3.2» (друга таблиця третього розділу); далі після тире дається назва таблиці з великої літери. Назву таблиці друкують напівжирним шрифтом.

На всі таблиці в тексті посилаються так само, як і на рисунки. Таблицю розміщують безпосередньо під текстом, у якому на неї посилаються, або на наступній сторінці.

Рисунок 2.1 – Структура реалізованої продукції підприємства у звітному періоді

Якщо таблицю неможливо розташувати на одній сторінці, її продовжують на наступній. При цьому лінію, що обмежує першу частину таблиці не проводять, а над другою пишуть «Продовження таблиці 3.2». При перенесенні допускається її заголовки замінювати номерами колонок. Якщо на сторінці розташовано закінчення таблиці, то над нею пишуть «Кінець таблиці 3.2».

Заголовки колонок таблиць починаються з великої літери.

У таблицях слід обов'язково зазначати одиниці виміру, які мають наводитися відповідно до стандартів. Якщо всі одиниці виміру є однаковими для всіх показників таблиці, вони подаються через кому після назви таблиці. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Формули

Формули в курсовій роботі розташовують безпосередньо після тексту, де вони згадуються, посередині нового рядка, відокремлюючи формулу згори та внизу вільним рядком.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити під формулою в тій послідовності, в якій вони в ній записані. Значення кожного символу та числового коефіцієнта слід подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

При виконанні розрахунків слід наводити формулу з підставленими в неї числовими значеннями та кінцевий результат з одиницями виміру (тобто без проміжних викладок).

За наявності значної кількості однотипних обчислень допускається наводити тільки розрахункову формулу та таблицю результатів з посиланням на неї в тексті.

Формули нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули, відокремлених крапкою. Номер формули

записують у круглих дужках на рівні формули справа, наприклад (2.1). На формулу посилаються так: «... у формулі (2.1) ...».

Приклад. Рентабельність окремих видів продукції характеризується ступенем ефективності поточних витрат та визначається за формулою [5]

$$R_i = \frac{P_i}{C_i} \cdot 100\%, \quad (2.1)$$

де P_i – прибуток від виробництва i -ї продукції, грн;

C_i – виробнича собівартість i -ї продукції, грн.

Перелік джерел посилання

До переліку джерел посилання обов'язково входять ті, на які автор посилається в роботі. Незалежно від кількості посилань на джерело, інформація про нього подається тільки один раз. Назви літературних джерел не перекладаються і подаються мовою оригіналу.

Нумерація джерел суцільна, арабськими цифрами. Джерела слід розташовувати за порядком їхнього першого згадування в тексті. Бібліографічні описи мають відповідати ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [12]. Зразки оформлення бібліографічного опису для різних типів джерел інформації подані в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Приклади оформлення бібліографічного опису

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Закони, нормативні акти, положення державного значення	Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
КНИГИ	
Однотомні видання: –без автора	Розвиток обліково-аналітичних систем суб'єктів господарювання в Україні : монографія / Львів. Нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2010. 447 с.
–один, два чи три автора	Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред. : С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. Кучеренко Д. Г. Менеджмент. Курс лекцій : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 184 с. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. 7-ме вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 408 с. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.
–чотири та більше авторів	Управління персоналом в умовах економіки знань : монографія / Азаренкова Г. М. та ін. Київ. 406 с.

Кінець таблиці 2.1

1	2
Багатотомні видання	Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.
Дисертації	Мушнікова С. А. Управління безпекою розвитку промислових підприємств : дис. ... док. екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2020. 516 с.
ІНШІ ВИДАННЯ	
Автореферати дисертацій	Алексєєнко Д. Д. Інституціональне середовище виробництва локальних суспільних благ : автореф. дис. ... канд. екон. наук. Дніпро, 2020. 20 с.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
Статті з журналів, збірників, розділи книги (незалежно від кількості авторів)	Трифонов О. В., Баранець Г. В. До питання про циклічність ділової активності промислових підприємств. <i>Економічний вісник Дніпровської політехніки</i> . 2020. №4 (72). С. 33–145. Чернишова Т. О., Немченко Т. А. Деякі аспекти корпоративної культури організації. <i>Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки</i> . 2010. Вип. 17. С. 328–330. Кравцова В.А. Ефективність операційної діяльності: поняття, методи оцінки. <i>Тиждень студентської науки – 2021</i> : матеріали сімдесять шостої студ. наук.-техн. конф. (Дніпро, 12-16 квіт. 2021). Дніпро : НТУ «ДП», 2021. С. 465–466.
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ВІДДАЛЕНОГО ДОСТУПУ	
Опис ресурсу загалом	Трифонов О. В., Тимошенко Л.В., Ус С.А. Математичні моделі і методи прийняття рішень для сталого розвитку : навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2023. 240 с. URL: https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/165392 (дата звернення: 29.11.2024).
Опис частини електронного ресурсу	Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 02.11.2022. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 . (дата звернення: 15.11.2022). В Україні очікується підвищення цін на олію. Agronews : вебсайт. URL: https://agronews.ua/news/v-ukrayini-ochikuyetsya-pidvyshchenya-czin-na-oliyu/ (дата звернення: 08.11.2022). Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/ . (дата звернення: 15.11.2022).

У разі використання електронної версії друкованого видання, бібліографічне посилання оформлюється відповідно до типу джерела (книга, стаття тощо) із обов'язковим додаванням посилання на електронне джерело URL та дати звернення.

3. ЗАВДАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ ЧАСТИНИ

Завдання №1.

Визначення виробничих витрат та собівартості продукції, вартості товарної продукції

За даними (таблиці 3.1) визначити:

- виробничу та повну собівартість одиниці продукції (за статтями калькуляції);
- структуру (у %) виробничої та повної собівартості одиниці продукції;
- витрати на виробництво товарної продукції та загальні витрати на виробництво й реалізацію товарної продукції;
- вартість товарної продукції;
- нормативний прибуток від виробництва одиниці продукції та валовий прибуток від товарної продукції.

За результатами обчислено сформулювати висновки.

Примітка: результати розрахунків представити у вигляді таблиць (див. таблиці 5.1-5.3).

Завдання №2.

Визначення цін

Використовуючи результати розрахунків завдання №1 та дані таблиці 3.2, визначити:

- оптову ціну (внутрішню);
- оптову ціну реалізації (відпускну ціну);
- оптову ціну від торгівельного посередника;
- роздрібну ціну (крамниці);
- структуру цін (у %).

За результатами обчислено сформулювати висновки.

Примітка: результати розрахунків представити у вигляді таблиць (див. таблиці 5.4-5.5).

Завдання №3.

Визначення прибутку

Використовуючи результати розрахунків завдання №1 та дані таблиці 3.3, визначити:

- валовий прибуток від товарної продукції (за умови, що обсяг товарної продукції дорівнює обсягу реалізації);

Таблиця 3.1 – Економічні показники діяльності підприємства

№	Показник	Позначення	Од. вим.	ВАРІАНТ														
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Річний обсяг виробництва продукції	Q	од.	5540	5600	5800	6000	6150	6200	6250	6300	6350	6400	6450	6500	6850	6935	7000
2	Питомі витрати матеріалів на один виріб:	$MB_{смj}$																
	матеріал А	$MB_{сма}$	кг	3	3	4	5	7	6	7	8	9	4	5	6	10	12	8
	матеріал Б	$MB_{сmb}$	кг	2	6	5	7	8	4	3	3	2	5	4	3	7	5	12
	матеріал В	$MB_{сmb}$	кг	2	4	5	2	8	3	4	5	4	3	2	1	5	7	3
	матеріал Г	$MB_{смг}$	кг	4	9	10	8	17	7	6	10	9	8	7	9	12	10	14
	матеріал Д	$MB_{сmd}$	кг	4	13	5	6	8	7	9	8	10	10	11	10	12	15	10
3	Оптова ціна матеріалу	$Ц_{смj}$																
	матеріал А	$Ц_{сма}$	грн/кг	7	15	14	13	24	13	18	18	10	8	10	12	22	31	22
	матеріал Б	$Ц_{сmb}$	грн/кг	6	12	10	10	17	10	13	13	12	14	14	13	17	22	17
	матеріал В	$Ц_{сmb}$	грн/кг	10	16	18	18	31	17	16	15	15	18	19	19	29	28	31
	матеріал Г	$Ц_{смг}$	грн/кг	5	5	6	7	10	8	9	10	11	7	6	5	14	15	12
	матеріал Д	$Ц_{сmd}$	грн/кг	2	2	3	3	5	3	2	2	2	2	2	2	5	3	5
4	Норма витрат купівельних комплектувальних на один виріб:	$MB_{кк}$																
	комплектуювальні №1	$MB_{кк1}$	од.	6	13	12	14	21	11	12	10	10	9	10	11	19	21	24
	комплектуювальні №2	$MB_{кк2}$	од.	4	8	6	6	10	7	8	9	9	8	7	7	12	14	10
	комплектуювальні №3	$MB_{кк3}$	од.	6	10	11	11	19	11	10	10	10	11	10	10	19	17	19
5	Оптова ціна купівельних комплектувальних:	$Ц_{кк i}$																
	комплектуювальні №1	$Ц_{кк1}$	грн/од.	3	4,8	4,6	5	8,0	4,5	5,2	5,1	5,6	5,4	5,3	5,4	7,8	9,1	8,7
	комплектуювальні №2	$Ц_{кк2}$	грн/од.	5	8,2	8	8	14	8,1	8,2	8,3	8,3	8	8,1	8,1	14	14,3	14
	комплектуювальні №3	$Ц_{кк3}$	грн/од.	4	6,4	6,8	7	11	7,2	7,1	6,9	6,9	6,7	6,8	7	12	12	12

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
6	Частка транспортно-заготівельних витрат (% від сум витрат відповідно на сировину та матеріали, а також купівельні комплектувальні)	$n_{ТЗВ}$	%	12	12	13	14	13	15	16	17	18	19	20	21	15	12	14
7	Питомі витрати на електроенергію	c_{ee}	грн/од.	31	17	18	19	22	20	21	22	20	19	18	17	23	20	22
8	Питомі витрати на технологічну пару	c_{mn}	грн/од.	3	8	7	6	12	5	4	5	6	7	8	5	8	7	10
9	Питомі витрати на основну заробітну плату виробничих робітників	$c_{ЗПосн}$	грн/од.	54	59	57	56	63	55	53	54	58	54	52	59	71	67	67
10	Частка додаткової заробітної плати виробничих робітників (% від питомих витрат на основну заробітну плату)	$n_{ЗПдоод}$	%	19	20	18	19	21	20	20	19	19	20	19	18	19	17	18
11	Ставка відрахувань на соціальні заходи (% від питомих витрат на основну та додаткову заробітну плату)	$n_{есз}$	%	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
12	Частка витрати на утримання та експлуатацію устаткування (% від загальної суми матеріальних витрат)	$n_{уеу}$	%	15,3	8,3	7,9	7,6	8,1	7,5	7,9	7,7	7,8	8,2	8,0	8,2	7,7	8,0	7,9

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
13	Частка загально виробничих витрат (% від загальної суми матеріальних витрат)	$n_{зв}$	%	11,9	6,5	6,9	6,3	8,7	6,7	8,8	9,2	7,1	6,9	7,3	7,8	9,3	8,9	9,4
14	Частка позавиробничих витрат (% від виробничої собівартості)	$n_{пв}$	%	8,16	8,1	8,15	8,16	8,14	8,17	8,18	8,11	8,12	8,13	8,14	8,11	8,11	8,18	8,12
15	Норма прибутку на одиницю продукції (планова рентабельність продукції)	H_n	%	25	22	23	24	23	25	26	27	28	29	21	20	22	23	21

Продовження таблиці 3.1

№	Показник	Позначення	Од. вим.	ВАРІАНТ														Приклад
				16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Річний обсяг виробництва продукції	Q	од.	8200	8315	8430	8571	8600	8620	9115	9200	9285	9375	9650	9680	9750	9800	8050
2	Питомі витрати матеріалів:	MB_{cmj}																
	матеріал А	MB_{cmA}	кг	2	2	3	4	5	5	15	7	8	10	2	3	3	5	8
	матеріал Б	MB_{cmB}	кг	3	3	4	2	2	1	3	8	7	5	3	2	2	10	3
	матеріал В	MB_{cmB}	кг	2	3	1	2	3	2	7	5	3	1	2	1	1	7	1,8
	матеріал Г	$MB_{cmГ}$	кг	5	6	5	3	6	5	15	14	12	15	5	4	5	15	1,2
	матеріал Д	$MB_{cmД}$	кг	7	3	3	5	5	6	17	17	19	17	6	6	6	22	10
3	Оптова ціна матеріалу	C_{cmj}																
	матеріал А	C_{cmA}	грн/кг	9	8	7	10	10	6	17	14	17	21	5	6	7	26	10
	матеріал Б	C_{cmB}	грн/кг	7	6	6	7	7	7	21	24	24	22	8	8	7	21	8
	матеріал В	C_{cmB}	грн/кг	9	10	10	9	9	9	26	31	33	33	10	11	11	28	15
	матеріал Г	$C_{cmГ}$	грн/кг	3	3	4	5	6	6	19	12	10	8	4	3	3	8	6
	матеріал Д	$C_{cmД}$	грн/кг	1	2	2	1	1	1	3	5	3	3	1	1	1	3	11
4	Питомі витрати купівельних комплектувальних:	$MB_{kk i}$																
	комплектуювальні №1	MB_{kk1}	од.	7	7	8	7	6	6	17	15	17	19	5	6	6	22	11
	комплектуювальні №2	MB_{kk2}	од.	5	3	3	5	5	5	15	14	12	12	5	4	4	14	3
	комплектуювальні №3	MB_{kk3}	од.	6	6	6	6	6	6	17	19	17	17	6	6	6	17	5
5	Оптова ціна купівельних комплектувальних:	$C_{kk i}$																
	комплектуювальні №1	C_{kk1}	грн/од.	3	3	3	3	3	3	9,8	9,4	9,2	9,4	3	3	3	8,4	2
	комплектуювальні №2	C_{kk2}	грн/од.	5	5	5	5	5	5	14,5	1,4	14	14	5	5	5	14	5
	комплектуювальні №3	C_{kk3}	грн/од.	4	4	4	4	4	4	12	10	11	12	4	4	4	11	4

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
6	Частка транспортно-заготівельних витрат (% від сум витрат відповідно на сировину та матеріали, а також купівельні комплектувальні)	$n_{ТЗВ}$	%	16	14	18	17	13	14	20	21	14	13	19	18	20	21	10
7	Питомі витрати на електроенергію	c_{ee}	грн/од.	25	36	37	32	33	34	35	33	31	39	34	36	37	19	58
8	Питомі витрати на технологічну пару	$c_{тп}$	грн/од.	5	4	3	2	3	3	10	12	14	8	4	5	3	14	6
9	Питомі витрати на основну заробітну плату виробничих робітників	$c_{ЗПосн}$	грн/од.	52	53	56	52	53	53	52	54	53	55	54	55	52	65	55
10	Частка додаткової заробітної плати виробничих робітників (% від питомих витрат на основну заробітну плату)	$n_{ЗПдод}$	%	20	21	18	17	15	17	20	21	21	20	20	18	20	20	20
11	Ставка відрахувань на соціальні заходи (% від питомих витрат на основну та додаткову заробітну плату)	$n_{есз}$	%	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
12	Частка витрати на утримання та експлуатацію устаткування (% від загальної суми матеріальних витрат)	$n_{уеу}$	%	14,8	15,5	14,1	14,6	14,2	14,5	14,5	14,3	15,2	15,0	14,8	14,3	15,1	7,5	15,0

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
13	Частка загально виробничих витрат (% від загальної суми матеріальних витрат)	$n_{зв}$	%	11,8	11,2	11,4	11,3	11,5	11,9	9,8	10,3	10,8	11,0	11,7	11,0	11,6	8,5	11,8
14	Частка позавиробничих витрат (% від виробничої собівартості)	$n_{пв}$	%	8,10	8,15	8,11	8,17	8,18	8,19	8,13	8,14	8,16	8,15	8,15	8,14	8,15	8,18	7,75
15	Норма прибутку на одиницю продукції (планова рентабельність продукції)	H_n	%	24	28	29	27	28	24	23	24	25	26	25	26	27	25	25

Таблиця 3.2 – Планові показники торговельно-посередницьких та торговельних підприємств

№	Показник	Позна-чення	Од. вим.	ВАРІАНТИ															
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>19</i>	
1	Ставка податку на додану вартість	<i>n_{ПДВ}</i>	%	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
2	Акцизний податок	АП	грн/од.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Торговельна націнка торговельного посередника	<i>n_{тпос}</i>	%	32	24	25	27	28	28	29	30	31	32	33	34	31	32	30	
4	Торговельна націнка підприємства роздрібно́ї торгівлі	<i>n_{пт}</i>	%	32	25	26	27	29	28	29	30	31	32	33	34	31	32	30	

Продовження таблиці 3.2

№	Показник	Позна-чення	Од. вим.	ВАРІАНТИ																
				16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	Приклад		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>19</i>		
1	Ставка податку на додану вартість	<i>n_{ПДВ}</i>	%	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	
2	Акцизний податок	АП	грн/од.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Торговельна націнка торговельного посередника	<i>n_{тпос}</i>	%	29	30	31	33	34	27	24	25	27	28	28	30	31	27	25		
4	Торговельна націнка підприємства роздрібно́ї торгівлі	<i>n_{пт}</i>	%	29	30	31	33	34	28	25	26	27	28	29	30	31	28	22		

Таблиця 3.4 – Активи та власний капітал підприємства

№	Показник	Позна-чення	Од. вим.	ВАРІАНТИ														
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>1,7</i>	<i>18</i>	<i>19</i>
1	Активи підприємства на початок року	<i>A_{п.р.}</i>	млн грн	11,3	11,6	11,8	12,1	12,3	12,6	12,8	11,3	11,6	12,1	11,8	12,1	12,3	12,6	12,8
2	Активи підприємства на кінець року	<i>A_{к.р.}</i>	млн грн	11,6	11,3	12,1	11,7	12,6	12,4	13,1	11,6	11,6	12,4	11,6	12,4	12,0	12,9	12,5
3	Власний капітал підприємства на початок року	<i>BK_{п.р.}</i>	млн грн	4,2	4,3	4,4	4,5	4,6	4,7	4,8	4,2	4,3	4,5	4,4	4,5	4,6	4,7	4,8
4	Власний капітал підприємства на кінець року	<i>BK_{к.р.}</i>	млн грн	3,8	4,9	4,2	5,1	4,5	5,3	4,6	4,1	4,9	5,2	5	4,0	5,2	5,6	4,5

Продовження таблиці 3.4

№	Показник	Позна-чення	Од. вим.	ВАРІАНТИ															Приклад
				16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>19</i>	
1	Активи підприємства на початок року	<i>A_{п.р.}</i>	млн грн	13,3	11,8	12,1	12,6	10,6	10,8	11,1	11,3	11,6	11,8	12,1	10,6	10,8	11,3	20,1	
2	Активи підприємства на кінець року	<i>A_{к.р.}</i>	млн грн	13,7	11,4	12,4	12,9	10,2	10,7	11,3	11,4	11,9	12,1	11,9	10,8	10,5	11,6	20,6	
3	Власний капітал підприємства на початок року	<i>BK_{п.р.}</i>	млн грн	5,0	4,4	4,5	4,7	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3	4,4	4,5	3,9	4,0	4,2	38,6	
4	Власний капітал підприємства на кінець року	<i>BK_{к.р.}</i>	млн грн	5,7	5,1	4,1	4,3	4,0	4,6	3,9	4,2	4,9	4,6	5,1	4,0	4,6	4,8	36,1	

- прибуток від операційної діяльності;
- прибуток від звичайної діяльності до оподаткування;
- чистий прибуток.

За результатами обчислено сформулювати висновки.

Примітка: результати розрахунків представити у вигляді таблиці (див. таблицю 5.6).

Завдання №4.

Визначення рентабельності

Використовуючи результати розрахунків завдань №1-3 та дані таблиць 3.2-3.4, визначити:

- рентабельність продажів (обороту);
- рентабельність активів;
- рентабельність капіталу.

За результатами обчислено сформулювати висновки.

Примітка: результати розрахунків представити у вигляді таблиці (див. таблицю 5.7).

Завдання №5.

Визначення безбиткового обсягу виробництва продукції

Використовуючи результати розрахунків завдань №1-4 та нижченаведені дані про планові показники діяльності організації визначити безбитковий обсяг виробництва (аналітично та графічно, побудувавши графік безбитковості):

- річний обсяг виробництва продукції збільшиться на 10%;
- величина постійних витрат у звітному році становить 25% від загальних витрат та за планом має зменшитися на 0,1 млн грн;
- за планом ціна одиниці продукції залишається незмінною;

За результатами обчислено сформулювати висновки.

Примітка: планові загальні витрати мають визначатись з урахуванням збільшення змінних витрат пропорційно до зміни обсягу виробництва продукції, а також запланованого зменшення постійних витрат. Фактичні дані за базовий період та результати розрахунків планових показників представити у вигляді таблиці (див. таблицю 5.8).

4. ЗАВДАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ

Тема для індивідуального завдання обирається здобувачем з наведеного нижче переліку відповідно до його номера в журналі академічної групи (на момент видачі завдання).

1. Прискорення оборотності оборотних засобів як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
2. Збільшення інтенсивності використання основних виробничих засобів як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
3. Застосування безвідхідної технології переробки сировини як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
4. Удосконалення планування діяльності як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
5. Оптимізація каналів розподілу продукції як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
6. Підвищення продуктивності праці персоналу як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
7. Використання вторинних сировинних і паливно-енергетичних ресурсів як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
8. Оновлення основних засобів (машин, обладнання, устаткування) як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
9. Раціональна організація виробництва та праці як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
10. Зменшення тривалості виробничого (технологічного) циклу як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
11. Покращення якості продукції як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
12. Удосконалення матеріально-технічного постачання як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
13. Оптимізація структури основних засобів як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
14. Модернізація устаткування (обладнання) та реконструкція будівель як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
15. Ліквідація простоїв устаткування як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
16. Застосування прогресивної технології як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
17. Умови праці як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
18. Виробниче кооперування як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
19. Організація поточних (капітальних) ремонтів обладнання (устаткування, машин) як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
20. Вибір методу амортизації як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
21. Маркетинговоорієнтоване управління виробництвом як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.
22. Наукова організація праці як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

23. Удосконалення економічного стимулювання персоналу як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

24. Підвищення кваліфікації кадрів як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

25. Оптимізація запасів як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

26. Оптимізація структури персоналу як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

27. Використання нематеріальних активів як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

28. Застосування інформаційних технологій як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

29. Оптимізація номенклатури (асортименту) продукції як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

30. Удосконалення збутової діяльності як чинник підвищення економічної ефективності діяльності комерційної організації.

За бажанням здобувач може запропонувати власну тему для індивідуального завдання, пов'язану з чинниками, що впливають на економічної ефективності діяльності комерційної організації. Таку тему необхідно узгодити з керівником курсової роботи.

Обсяг індивідуального завдання становить 4-5 сторінок, а кількість використаних джерел – не менше п'яти, причому перевагу доцільно надавати публікаціям, не старішим за п'ять років. Заборонено використовувати російськомовні джерела незалежно від року та країни видання. Також особливу увагу необхідно приділити підбору саме достовірних джерел інформації, авторів/видавців котрих можна встановити, а також зміст яких не містить ознак академічного плагіату.

В індивідуальному завданні необхідно, спираючись на сучасні наукові та навчально-методичні джерела інформації, розкрити сутність основних понять, підходи до класифікацій, зміст методик оцінки тощо, пов'язаних з досліджуваним чинником підвищення економічної ефективності діяльності організації. При цьому неможна обмежуватись думкою одного автора, а необхідно порівнювати погляди та підходи авторів, здійснювати узагальнення різноманітних думок.

Недоцільно перетворювати індивідуальну роботу з вивчення різних джерел, присвячених певному питанню, в послідовність цитат різних авторів. Цитування припустиме тільки в тих випадках, коли йдеться про авторське визначення певного поняття, виявлені авторами принципи (критерії, особливості тощо), формули, тобто про принципові, важливі моменти, а не загальні міркування. Отже, цитування поспіль 2-3 абзаців з одного джерела, як правило, є необґрунтованим. Здобувач має викладати власні думки, які виникли в результаті ознайомлення з міркуваннями різних авторів стосовно досліджуваного питання, обов'язково посилаючись на цих авторів.

Наприкінці індивідуального завдання як висновок необхідно розкрити взаємозв'язок між досліджуваним чинником та узагальнювальними показниками економічної ефективності діяльності комерційної господарської організації,

наводячи «ланцюжок» часткових показників, через зміну котрих можна простежити такий зв'язок.

5. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ ЧАСТИНИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завдання №1.

Визначення виробничих витрат та собівартості продукції, вартості товарної продукції

Виробнича та повна собівартість одиниці продукції визначаються за типовими статтями калькуляції:

1. Сировина та матеріали (з урахуванням транспортно-заготівельних витрат підприємства);
2. Купівельні комплектувальні вироби, напівфабрикати, роботи та послуги виробничого характеру сторонніх підприємств і організацій;
3. Паливо (зокрема пара для технологічних цілей) й енергія на технологічні цілі;
4. Основна заробітна плата виробничих робітників;
5. Додаткова заробітна плата виробничих робітників;
6. Відрахування на соціальні заходи;
7. Витрати на утримання й експлуатацію устаткування;
8. Загальновиробничі витрати;

Виробнича собівартість (сума статей 1-8).

9. Позавиробничі витрати (адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати);

Повна (комерційна) собівартість (сума статей 1-9).

Приклад визначення виробничої та повної собівартості одиниці продукції (за даними відповідного стовпчика таблиць 3.1-3.4) наведено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1 – Визначення виробничої та повної собівартості одиниці продукції, грн/од.

Показник	Познач.	Формула	Розрахунок
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1. Витрати на сировину та матеріали	$C_{см}$	$C_{см} = \sum_{j=1}^m MB_{смj} Ц_{смj} (1 + n_{ТЗВ}),$ <p>де j – номер матеріалу чи сировини, що використовуються для виготовлення продукції, $j=1, m$; $MB_{смj}$ – питомі витрати j-го виду матеріалів, кг/од.;</p>	$C_{см} = (8 \cdot 10 + 3 \cdot 8 + 1,8 \cdot 15 + 1,2 \cdot 6 + 10 \cdot 11)(1 + 0,1) = 273,02$

		$C_{cm\ j}$ – оптова ціна j -го виду матеріалів, грн/кг; $n_{ТЗВ}$ – частка транспортно-заготівельних витрат, ч. од.	
2. Витрати на купівельні комплектувальні	C_{kk}	$C_{kk} = \sum_{i=1}^k MB_{kki} C_{kki} (1 + n_{ТЗВ})$, де i – номер купівельних комплектувальних, що використовуються для виготовлення продукції, $i=1, k$; MB_{kki} – питомі витрати i -го виду купівельних комплектувальних, од./од.; $C_{kki\ j}$ – оптова ціна i -го виду купівельних комплектувальних, грн/од.; $n_{ТЗВ}$ – частка транспортно-заготівельних витрати, ч. од.	$C_{kk} = (11 \cdot 2 + 3 \cdot 5 + 5 \cdot 4) \cdot (1 + 0,1) = 62,7$
3. Паливо (зокрема пара для технологічних цілей) й енергія на технологічні цілі	C_{ne}	$C_{ne} = C_{ee} + C_{mn}$, де C_{ee} – питомі витрати на електроенергію, грн/од.; C_{mn} – питомі витрати на технологічну пару, грн/од.	$C_{ne} = 58,0 + 6,0 = 64,0$
4. Основна заробітна плата виробничих робітників	$C_{ЗПосн}$	За вихідними даними	$C_{ЗПосн} = 55,0$
5. Додаткова заробітна плата виробничих робітників	$C_{ЗПдод}$	$C_{ЗПдод} = C_{ЗПосн} \cdot n_{ЗПдод}$, де $C_{ЗПосн}$ – питомі витрати на основну заробітну плату виробничих робітників, грн/од.; $n_{ЗПдод}$ – частка додаткової заробітної плати виробничих робітників, ч. од. від суми їхньої основної заробітної плати	$C_{ЗПдод} = 55,0 \cdot 0,2 = 11,0$
6. Відрахування на соціальні заходи	$C_{всз}$	$C_{всз} = (C_{ЗПосн} + C_{ЗПдод}) \cdot n_{всз}$, де $n_{всз}$ – ставка відрахувань на соціальні заходи, ч. од. від загальної суми витрат на основну та додаткову заробітну плату виробничих робітників	$C_{всз} = (55,0 + 11,0) \cdot 0,22 = 14,52$
7. Витрати на утримання й експлуатацію устаткування	$C_{уеу}$	$C_{уеу} = (C_{cm} + C_{kk}) \cdot n_{уеу}$, де $n_{уеу}$ – частка витрат на утримання та експлуатацію устаткування, ч. од. від загальної суми витрат на сиробину й матеріали та купівельні комплектувальні	$C_{уеу} = (273,02 + 62,7) \cdot 0,15 = 50,36$
8. Загальнови-робничі витрати	$C_{зв}$	$C_{зв} = (C_{cm} + C_{kk}) \cdot n_{зв}$, де $n_{зв}$ – частка загальнови-робничих витрат, ч. од. від загальної суми витрат на сиробину й матеріали та купівельні комплектувальні	$C_{зв} = (273,02 + 62,7) \cdot 0,118 = 39,61$

Кінець таблиці 5.1

1	2	3	4
Виробнича собівартість одиниці продукції	C_v	$C_v = C_{cm} + C_{kk} + C_{ne} + C_{ЗПосн} + C_{ЗПдоод} + C_{всз} + C_{уеу} + C_{зв}$	$C_v = 273,02 + 62,7 + 64,0 + 55,0 + 11,0 + 14,52 + 50,36 + 39,61 = 570,21$
9. Позавиробничі витрати	$C_{пв}$	$C_{пв} = C_v \cdot n_{пв}$, де $n_{пв}$ – частка позавиробничих витрат, ч. од. від загальної суми виробничої собівартості одиниці продукції	$C_{пв} = 570,21 \cdot 0,0775 = 44,19$
Повна собівартість одиниці продукції	C_n	$C_n = C_v + C_{пв}$	$C_n = 570,21 + 44,19 = 614,4$

Визначення структури виробничої та повної собівартості одиниці продукції

Визначення структури собівартості передбачає встановлення частки витрат за кожною статтею калькуляції у загальній сумі витрат на одиницю продукції (виробничих чи повних). Ця частка визначається як відносна величина структури та виражається у відсотках чи у частках одиниці.

Приклад визначення структури виробничої та повної собівартості (за даними таблиці 5.1) наведено у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2 – Визначення структури виробничої та повної собівартості одиниці продукції

Стаття калькуляції	Познач.	Витрати, грн/од.	Структура собівартості, %	
			Виробничої	Повної
1	2	3	4	5
Витрати на сировину та матеріали	C_{cm}	273,02	47,9	44,4
Витрати на купівельні комплектувальні	C_{kk}	62,7	11,0	10,2
Паливо (зокрема пара для технологічних цілей) й енергія на технологічні цілі	C_{ne}	64,0	11,2	10,4
Основна заробітна плата виробничих робітників	$C_{ЗПосн}$	55,0	9,6	9,0
Додаткова заробітна плата виробничих робітників	$C_{ЗПдоод}$	11,0	1,9	1,8
Відрахування на соціальні заходи	$C_{всз}$	14,52	2,5	2,4
Витрати на утримання й експлуатацію устаткування	$C_{уеу}$	50,36	8,8	8,2
Загальновиробничі витрати	$C_{зв}$	39,61	6,9	6,4
Виробнича собівартість одиниці продукції	C_v	570,21	100	92,8
Позавиробничі витрати	$C_{пв}$	44,19	x	7,2
Повна собівартість одиниці продукції	C_n	614,4	x	100

Визначення витрат на виробництво товарної продукції та загальних витрат на виробництво й реалізацію товарної продукції

Визначення витрат на виробництво товарної продукції здійснюється за даними про виробничу собівартість одиниці продукції та плановий обсяг виробництва продукції, а визначення загальних витрат на виробництво та реалізацію планового обсягу виробництва продукції – за даними про повну собівартість одиниці продукції та плановий обсяг виробництва продукції.

Приклад визначення виробничих та загальних витрат (за даними таблиці 3.1 та таблиці 5.1) наведено у таблиці 5.3.

Визначення вартості товарної продукції

Визначення вартості товарної продукції здійснюється за даними про ціну одиниці виробленої продукції (оптову ціну підприємства) та річний обсяг виробництва продукції. У свою чергу оптова ціна одиниці виробленої продукції (ціна підприємства) визначається за даними про повну собівартість одиниці продукції та норму прибутку на одиницю виробу (планову рентабельність продукції).

Приклад визначення вартості товарної продукції (за даними таблиць 3.1 та 5.1) наведений у таблиці 5.3.

Таблиця 5.3 – Визначення нормативного прибутку від виробництва одиниці продукції та валового прибутку від товарної продукції

Показник	Познач.	Формула	Розрахунок
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Витрати на виробництво продукції, грн	B_v	$B_v = c_v \cdot Q$	$B_v = 570,21 \cdot 8050 = 4590190,5$
Загальні витрати на виробництво та реалізацію продукції, грн	B_{zag}	$B_{zag} = c_n \cdot Q$	$B_z = 614,4 \cdot 8050 = 4945920,0$
Оптова ціна одиниці продукції, грн/од.	C_n	$C_n = c_n \cdot (1 + H_n)$, де H_n – норма прибутку на одиницю продукції (планова рентабельність продукції), ч. од.	$C_n = 614,4 \cdot (1 + 0,25) = 768,0$
Вартість товарної продукції, грн	TP	$TP = C_n \cdot Q$	$TP = 768,01 \cdot 8050 = 6182400,0$
Нормативний прибуток від одиниці продукції, грн/од.	P_n	$P_n = c_n \cdot H_n$ або $P_n = C_n - c_n$	$P_n = 614,4 \cdot 0,25 = 153,6$ або $P_n = 768,0 - 614,4 = 153,6$

Кінець таблиці 5.3

1	2	3	4
Валовий прибуток від товарної продукції, грн	$P_{ТП}$	$P_{ТП} = P_n \cdot Q$ або $P_{ТП} = TP - V_{заг}$	$P_{ТП} = 153,6 \cdot 8050 = 1236480$ або $P_{ТП} = 618240,0 - 4945920,0 = 1236480$

Визначення нормативного прибутку від виробництва одиниці продукції та валового прибутку від товарної продукції

Визначення нормативного прибутку від виробництва одиниці продукції здійснюється за даними про повну собівартість одиниці продукції та норму прибутку на одиницю виробу (планову рентабельність продукції) або про повну собівартість одиниці продукції та її ціну. Визначення ж валового прибутку від товарної продукції здійснюється за даними про нормативний прибуток від виробництва одиниці продукції та річний обсяг товарної продукції або про повну собівартість одиниці продукції, її ціну та річний обсяг виробництва продукції.

Приклад визначення нормативного прибутку від виробництва одиниці продукції та валового прибутку від товарної продукції (за даними таблиць 3.1 та 5.1) наведений у таблиці 5.3.

Завдання №2.

Визначення ціни продукції

Визначення оптової ціни підприємства здійснюється за даними про повну собівартість одиниці продукції та норму прибутку на одиницю виробу (планову рентабельність продукції). Її визначення здійснювалось у завданні №1 при визначенні вартості товарної продукції.

Визначення оптової ціни реалізації підприємства (відпускної ціни) здійснюється за даними про оптову ціну підприємства, ставку податку на додану вартість й суму акцизного податку (якщо продукція підакцизна).

Визначення оптової ціни торгівельного посередника здійснюється за даними про оптову ціну реалізації підприємства та торгівельну націнку торгівельного посередника.

Визначення роздрібною ціни (торгівельного підприємства, крамниці) здійснюється за даними про оптову ціну торгівельного посередника та торгівельну націнку підприємства роздрібною торгівлі.

Приклад визначення цін (за даними таблиць 3.1-3.2 та 5.1) наведений у таблиці 5.4.

Таблиця 5.4 – Визначення оптових та роздрібною цін, грн/од.

Показник	Познач.	Формула	Розрахунок
1	2	3	4
Оптова ціна підприємства	C_n	$C_n = c_n \cdot (1 + H_n)$, де H_n – норма прибутку на одиницю продукції (рентабельність продукції), ч. од.	$C_n = 614,4 \cdot (1 + 0,25) = 768,0$
Оптова ціна реалізації підприємства	C_p	$C_p = (C_n + AP) \cdot (1 + n_{ПДВ})$, де AP – акцизний податок, грн/од.; $n_{ПДВ}$ – ставка податку на додану вартість, ч. од.	$C_p = (768,0 + 0) \cdot (1 + 0,2) = 921,6$, у т.ч. $ПДВ = 768,0 \cdot 0,2 = 153,6$
Оптова ціна торговельного посередника	C_{mn}	$C_{mn} = C_p \cdot (1 + n_{mnoc})$, де n_{mn} – торговельна націнка торговельного посередника, ч. од. від оптової ціни реалізації підприємства	$C_{mn} = 921,6 \cdot (1 + 0,25) = 1152,0$ у т.ч. $ТПос = 921,6 \cdot 0,25 = 230,4$
Роздрібна ціна (торговельного підприємства, крамниці)	C_{pm}	$C_{pm} = C_{mn} \cdot (1 + n_{pm})$, де n_{pm} – торговельна націнка підприємства роздрібною торгівлі, ч. од. від оптової ціни торговельного посередника	$C_{pm} = 1152,0 \cdot (1 + 0,22) = 1405,44$, у т.ч. $PT = 1152,0 \cdot 0,22 = 253,44$

Визначення структури цін здійснюється за кожним видом цін окремо (оптовою ціною підприємства, оптовою ціною реалізації підприємства, оптовою ціною торговельного посередника та роздрібною ціною). Визначення структури цін передбачає встановлення частки кожної складової відповідної ціни у її загальній величині. Ця частка визначається як відносна величина структури та виражається у відсотках чи у частках одиниці.

Приклад визначення структури цін (за даними таблиці 5.4) наведений у таблиці 5.5.

Таблиця 5.5 – Визначення структури цін

Показник	Познач.	Оптова ціна підприємства		Оптова ціна реалізації підприємства		Оптова ціна торговельного посередника		Роздрібна ціна	
		грн	%	грн	%	грн	%	грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Повна собівартість одиниці продукції	c_n	614,4	80,00	614,4	66,67	614,4	53,33	614,4	43,72
Нормативний прибуток від одиниці продукції	H_n	153,6	20,00	153,6	16,67	153,6	13,33	153,6	10,93
Оптова ціна підприємства	C_n	768	100	768	83,33	768	66,67	768	54,64
Податок на додану вартість	$ПДВ$	x	x	153,6	16,67	153,6	13,33	153,6	10,93

Кінець таблиці 5.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Оптова ціна реалізації підприємства	C_p	x	x	921,6	100	921,6	80,00	921,6	65,57
Торгівельна націнка торговельного посередника	n_{mnoc}	x	x	x	x	230,4	20,00	230,4	16,39
Оптова ціна торговельного посередника	C_{mn}	x	x	x	x	1152	100	1152	81,97
Торгівельна націнка підприємства роздрібною торгівлі	n_{pm}	x	x	x	x	x	x	253,44	18,03
Роздрібна ціна	C_{pm}	x	x	x	x	x	x	1405,44	100

Завдання №3.

Визначення прибутку

Валовий прибуток від товарної продукції (за умови, що обсяг товарної продукції дорівнює обсягу реалізації) визначається за даними про річний обсяг виробництва продукції та нормативний прибуток від виробництва одиниці продукції або про вартість товарної продукції та загальні витрати підприємства на товарну продукцію. Зокрема, валовий прибуток визначався у завданні №1 при визначенні валового прибутку від товарної продукції.

Прибуток від операційної діяльності визначається за даними про валовий прибуток від товарної продукції, інші операційні доходи та витрати.

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування визначається за даними про прибуток від операційної діяльності, а також про фінансові доходи й витрати та інші доходи та витрати підприємства.

Чистий прибуток визначається за даними про прибуток до оподаткування та ставку податку на прибуток.

Приклад визначення показників прибутку (за даними таблиць 3.1, 3.3, 5.1 та 5.3) наведений у таблиці 5.6.

Таблиця 5.6 – Визначення показників прибутку, грн

Показник	Познач.	Формула	Розрахунок
1	2	3	4
Валовий прибуток від товарної продукції	Π_{TP}	$\Pi_{TP} = \Pi_n \cdot Q$ або $\Pi_{TP} = TP - B_{zag}$	$\Pi_{TP} = 153,6 \cdot 8050 = 1236480$ або $\Pi_{TP} = 618240,0 - 4945920,0 = 1236480$

Кінець таблиці 5.6

1	2	3	4
Прибуток від операційної діяльності	P_{on}	$P_{on} = P_{ТП} + D_{ін.оп} - B_{ін.оп}$, де $D_{ін.оп}$ – сума інших операційних доходів, грн; $B_{ін.оп}$ – сума інших операційних витрат, грн	$P_{on}=1236480+120000-40000 = 1316480$
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	$P_{опод}$	$P_{опод} = P_{on} + (D_{фін} - B_{фін}) + (D_{ін} - B_{ін})$, де $D_{фін}$ – сума фінансових доходів, грн; $B_{фін}$ – сума фінансових витрат, грн; $D_{ін}$ – сума інших доходів, грн; $B_{ін}$ – сума інших витрат, грн.	$P_{опод} = 1316480 + (90000 - 20000) + (110000 - 20000) = 1476480$
Чистий прибуток	$P_{ч}$	$P_{ч} = P_{опод} (1 - n_{под})$, де $n_{под}$ – ставка податку на прибуток, ч. од. від суми прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	$P_{ч} = 1476480 \cdot (1 - 0,18) = 1210713,6$

Завдання №4.

Визначення рентабельності

Рентабельність продажів (обороту) визначається за даними про валовий прибуток підприємства та чистий дохід від реалізації продукції, який в разі реалізації усієї товарної продукції дорівнює її вартості.

Рентабельність активів і рентабельність капіталу визначаються за даними про чистий прибуток та відповідно активи та власний капітал підприємства.

Приклад визначення показників рентабельності (за даними таблиць 3.4-5.1 та 5.3) наведений у таблиці 5.7.

Таблиця 5.7 – Визначення показників рентабельності, %

Показник	Познач.	Формула	Розрахунок
1	2	3	4
Рентабельність продажів (обороту)	R_{np}	$R_{np} = P_{ТП} / ТП \cdot 100$	$R_{np} = 1236480 / 618240,0 \cdot 100 = 20,0$
Рентабельність активів	R_A	$R_A = 2 \cdot P_{ч} / (A_{н.р.} + A_{к.р.}) \cdot 100$, де $A_{н.р.}$, $A_{к.р.}$ – активи підприємства відповідно на початок та на кінець року, млн грн	$R_A = 2 \cdot 1210713,6 / (20100000 + 20600000) \cdot 100 = 5,9$
Рентабельність капіталу	R_{BK}	$R_{BK} = 2 \cdot P_{ч} / (BK_{н.р.} + BK_{к.р.}) \cdot 100$, де $BK_{н.р.}$, $BK_{к.р.}$ – власний капітал підприємства відповідно на початок та на кінець року, млн грн	$R_{BK} = 2 \cdot 1210713,6 / (38600000 + 36100000) \cdot 100 = 3,2$

Завдання №5.

Визначення безбиткового обсягу виробництва

За результатами попередніх розрахунків та з урахуванням додаткових умов цього завдання визначимо показники за плановий період:

- фактичні постійні витрати на товарну продукцію

$$V_{\text{пост } \bar{b}} = V_{\text{заг } \bar{b}} \cdot n_{\text{пост } \bar{b}} = 4,95 \cdot 0,25 = 1,24 \text{ млн грн,}$$

де $n_{\text{пост } \bar{b}}$ – частка постійних витрат на товарну продукцію у їхній загальній величині;

- фактичні змінні витрати на товарну продукцію

$$V_{\text{зм } \bar{b}} = V_{\text{заг } \bar{b}} - V_{\text{пост } \bar{b}} = 4,95 - 1,24 = 3,71 \text{ млн грн;}$$

- плановий обсяг виробництва продукції

$$Q_{\text{пл}} = Q_{\bar{b}} \cdot K_{pQ} = 8050 \cdot 1,1 = 8855 \text{ од.};$$

- планові змінні витрати на товарну продукцію

$$V_{\text{зм пл}} = V_{\text{зм } \bar{b}} \cdot K_{pQ} = 3,71 \cdot 1,1 = 4,08 \text{ млн грн;}$$

- сума змінних витрат у розрахунку на одиницю продукції (тобто питомі змінні витрати) відповідно ту базовому та плановому періодах:

$$c_{\text{зм } \bar{b}} = V_{\text{зм } \bar{b}} / Q_{\bar{b}} = V_{\text{зм пл}} / Q_{\text{пл}} = 3,71 \cdot 1000000 / 8050 = 460,87 \text{ грн/од.};$$

- планові змінні витрати на товарну продукцію

$$V_{\text{пост пл}} = V_{\text{пост } \bar{b}} - \Delta V_{\text{пост}} = 1,24 - 0,1 = 1,14 \text{ млн грн;}$$

- планові загальні витрати

$$V_{\text{заг пл}} = V_{\text{зм пл}} + V_{\text{пост пл}} = 4,08 + 1,14 = 5,22 \text{ млн грн;}$$

- планова собівартість одиниці продукції

$$c_{\text{н пл}} = V_{\text{заг пл}} / Q_{\text{пл}} = 5,22 / 8855 = 589,5 \text{ грн/од.};$$

- плановий обсяг товарної продукції

$$ТП_{\text{пл}} = Ц_{\text{н}} \cdot Q_{\text{пл}} = 768,0 \cdot 8855 = 6800000 \text{ грн або } 6,8 \text{ млн грн;}$$

- плановий валовий прибуток від товарної продукції

$$П_{\text{ТП пл}} = (Ц_{\text{н}} - c_{\text{н пл}}) \cdot Q_{\text{пл}} = (768,0 - 589,5) \cdot 8855 = 1580000 \text{ грн або } 1,58 \text{ млн грн.}$$

Результати розрахунків планових показників зведено у таблиці 5.8 (стовпчик 4).

Таблиця 5.8 – Фактичні та планові показники діяльності підприємства

Показник	Позначення, од. вим.	Період	
		базовий	плановий
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Річний обсяг виробництва продукції	Q , од.	8050	8855
Повна собівартість одиниці продукції	c_n , грн/од.	614,4	589,50
Оптова ціна	$Ц_n$, грн/од.	768,0	768,0
Загальні витрати, зокрема	$V_{\text{заг}}$, млн грн	4,95	5,22
постійні витрати (25% від загальних витрат базового року)	$V_{\text{пост}}$, млн грн	1,24	1,14
змінні витрати	$V_{\text{зм}}$, млн грн	3,71	4,08
Товарна продукція	$ТП$, млн грн	6,18	6,80
Валовий прибуток від товарної продукції	$П_{\text{ТП}}$, млн грн	1,23	1,58

Обсяг виробництва в натуральних одиницях, за якого підприємство ще не отримує прибутку, але вже й не несе збитки

$$Q_B = B_{пост} / (C_n - c_{зм}), \text{ од.},$$

де $B_{пост}$ – сума постійних витрат на весь обсяг товарної продукції, грн;

C_n – оптова ціна одиниці продукції, грн/од.;

$c_{зм}$ – сума змінних витрат у розрахунку на одиницю продукції (тобто питомі змінні витрати), грн/од.

Отже, беззбитковий обсяг виробництва в грошових одиницях

$$ТП_B = Q_B \cdot C_n, \text{ грн.}$$

За даними таблиці 5.8 визначаємо беззбитковий обсяг виробництва:

1) у натуральних одиницях:

– для базового періоду

$$Q_{B\delta} = 1,24 \cdot 1000000 / (768 - 3,71 \cdot 1000000 / 8050) = 4037 \text{ од.}$$

– для планового періоду

$$Q_{Bпл} = 1,14 \cdot 1000000 / (768 - 4,08 \cdot 1000000 / 8855) = 3712 \text{ од.}$$

2) у вартісних одиницях:

– для базового періоду

$$ТП_{B\delta} = 4037 \cdot 768 / 1000000 = 3,1 \text{ млн грн};$$

– для планового періоду

$$ТП_{Bпл} = 3712 \cdot 768 / 1000000 = 2,85 \text{ млн грн.}$$

Методика побудови графіка беззбитковості

У прямолінійній системі координат (де вісь x – обсяг виробництва в натуральних одиницях та y – загальні витрати/товарна продукція в млн грн) будуємо за даними базового та планового періодів відповідно (рисунк 5.1-5.2):

– пряму постійних витрат за координатами відповідно $(0; 1,24)$ й $(8050; 1,24)$ для базового періоду та $(0; 1,14)$ й $(8855; 1,14)$ для планового періоду;

– пряму змінних витрат за координатами відповідно $(0; 0)$ й $(8050; 3,71)$ для базового періоду та $(0; 0)$ й $(8855; 4,08)$ для планового періоду;

– пряму загальних витрат за координатами відповідно $(0; 1,24)$ й $(8050; 4,95)$ для базового періоду та $(0; 1,14)$ й $(8855; 5,22)$ для планового періоду;

– пряму товарної продукції за координатами відповідно $(0; 0)$ й $(8050; 6,18)$ для базового періоду та $(0; 0)$ й $(8855; 6,80)$ для планового періоду.

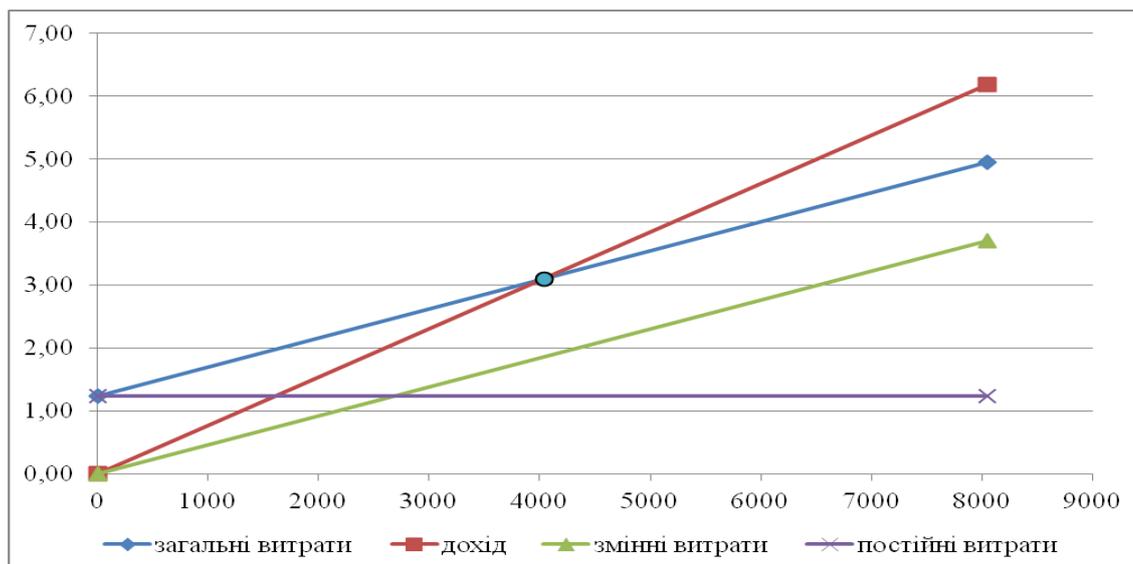

Рисунок 5.1 – Визначення точки беззбитковості для базового періоду

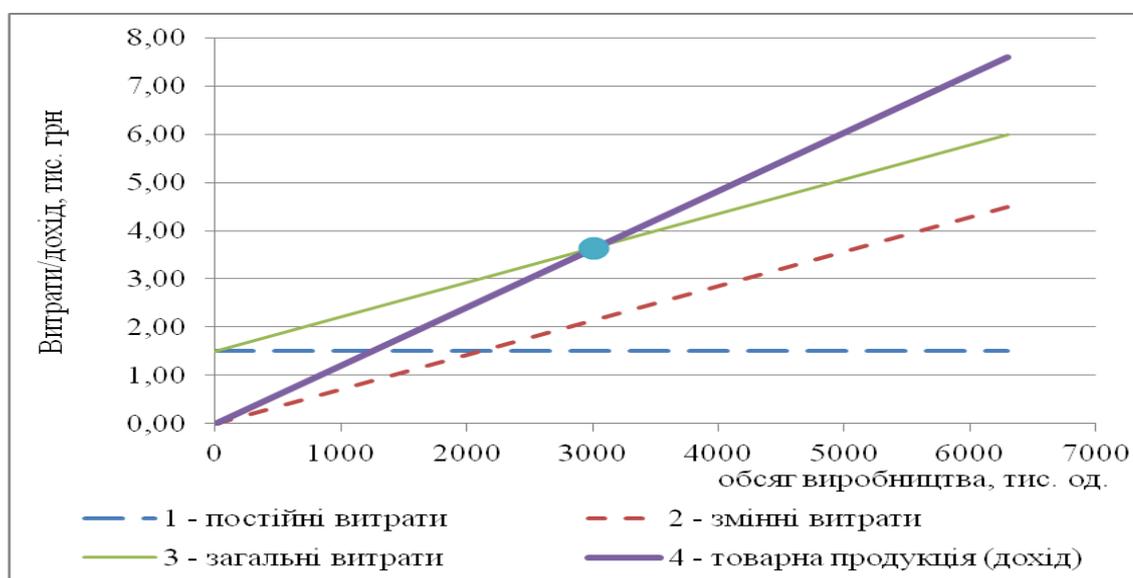

Рисунок 5.2 – Визначення точки беззбитковості для планового періоду

Отже, у базовому періоді для досягнення беззбитковості підприємству необхідно забезпечити виробництво товарної продукції в обсязі 4037 од. або 3,1 млн грн, у той час як за планом беззбитковість діяльності досягається за умови виготовлення товарної продукції в обсязі 3712 од. або вартістю 2,85 млн грн.

6. ВИКОРИСТАНА ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Трифонова О.В. Економічні основи управління організацією : навч. посібник. – Дніпро: НТУ «ДП», 2018. – 171 с. – Режим доступу: <https://surl.lt/nkdpra> (дата звернення: 29.11.2024).

2. Трифонова О.В. Економічні основи управління організацією: практикум : навч. посібник / О.В. Трифонова. – Дніпро: НТУ «ДП», 2019. – 152 с. – Режим доступу: <https://surl.li/vqrvuz> (дата звернення: 29.11.2024).

3. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л. Л. та проф. Кривов'язюка І. В. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. – 700 с. – Режим доступу : <http://surl.li/cvoel>. (дата звернення: 29.11.2024).

4. Економіка підприємства : навч. посібник / уклад. Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. – Київ: НаУКМА, 2018. – 343 с. – Режим доступу : <http://surl.li/cbrnn>. (дата звернення: 29.11.2024)

5. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк: Вежа-Друк, 2021. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Режим доступу: <http://surl.li/mtfoub>. (дата звернення: 29.11.2024)

6. Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. / О. М. Полінкевич, І. Г. Волинець. – Луцьк: ВежаДрук, 2023. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Режим доступу: <http://surl.li/ayiufm>. (дата звернення: 29.11.2024)

7. Лисак О. І. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. І. Лисак, Л. О. Андрєєва, Л. О. Болтянська. – Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с. – Режим доступу: <http://surl.li/mjqchw>. (дата звернення: 29.11.2024)

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений Наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 29.11.2024).

9. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (з подальшими змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 46-47, ст. 403.

10. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» від 28.12.2014 № 77-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 11. – ст. 75.

11. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 №2464-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 2-3. – ст. 11.

12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – ст. 112.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. (дата звернення: 29.11.2024).

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення: 29.11.2024).

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене Наказом Міністерства фінансів України 29.11.99 № 290. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>. (дата звернення: 29.11.2024).

16. Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», затверджений Вченою радою НТУ «ДП» від 08.12.2020,

протокол № 2 (із змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою університету від 29.11.2022, протокол № 11) / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. – Дніпро : НГУ, 2020. – 11 с. – Режим доступу: <https://surl.li/rmhbpb>. (дата звернення: 29.11.2024).

17. Положення про систему запобігання та виявлення плагіату в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка», затверджене Вченою радою НТУ «ДП» від 13.06.2018, протокол №8 (зі змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою НТУ «ДП» від 26.03.2019) / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. – Дніпро : НТУ «ДП», 2019. – 11 с. – Режим доступу: <http://surl.li/aplob>. (дата звернення: 29.11.2024).

18. ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. – Режим доступу: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf. (дата звернення: 29.11.2024).

19. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». – Режим доступу: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>. (дата звернення: 29.11.2024).

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки для здобувачів денної форми навчання

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту

Курсова робота
з дисципліни «Економічні основи управління комерційними
організаціями»

варіант __

Виконав:
здобувач(ка) групи _____
(шифр)

(прізвище та ініціали)

Перевірив:
проф. Трифонова О.В.

Дніпро
20__

Додаток Б

Зразок оформлення титульної сторінки для здобувачів заочної форми навчання

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

Факультет менеджменту
(заочна форма навчання)

Кафедра менеджменту

Курсова робота
з дисципліни «Економічні основи управління комерційними
організаціями»

варіант __

Виконав:
здобувач(ка) групи _____
(шифр)

(прізвище та ініціали)

Перевірив:
проф. Трифонова О.В.

Дніпро
20__

Додаток В

Бланк завдання на курсову роботу для здобувачів денної форми навчання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НТУ «Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту

Ступінь вищої освіти бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Менеджмент»

ЗАВДАННЯ

на курсову роботу з дисципліни «Економічні основи управління комерційними організаціями»

здобувачу(ці) групи _____
(шифр групи) (прізвище та ініціали)

Варіант завдання згідно з методичними рекомендаціями №__.

Термін виконання курсової роботи та її подання на перевірку згідно з графіком навчального процесу: _____.

Термін захисту курсової роботи згідно з графіком навчального процесу: _____.

Керівник роботи: проф. О.В. Трифонова

Додаток Г

Бланк завдання на курсову роботу для здобувачів заочної форми навчання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НТУ «Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту

Ступінь вищої освіти бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Менеджмент»

ЗАВДАННЯ

на курсову роботу з дисципліни «Економічні основи управління комерційними організаціями»

здобувачу(ці) групи _____
(шифр групи) (прізвище та ініціали)

Варіант завдання згідно з методичними рекомендаціями №__.

Термін виконання курсової роботи та її подання на перевірку згідно з графіком навчального процесу: _____.

Термін захисту курсової роботи згідно з графіком навчального процесу: _____.

Керівник роботи: проф. О.В. Трифонова

Навчальне видання

Трифорова Олена Василівна

**ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ
КОМЕРЦІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ**

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи
для здобувачів ступеня бакалавра
освітньо-професійної програми «Менеджмент»
спеціальності 073 Менеджмент

Видано в авторській редакції.

Електронний ресурс.
Підписано до видання 14.01.2025. Авт. арк. 2,9.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.